

Algemeen Verdrag tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko betreffende de sociale zekerheid

(Inwerking getreden: 01 augustus 1971 – Belgisch Staatsblad: 25 juni 1971)

Zijne Majesteit de Koning der Belgen,

en

Zijne Majesteit de Koning van Marokko,

bezielde met het verlangen het voordeel van de wetgevingen betreffende de sociale zekerheid welke in de beide verdragsluitende Staten van kracht zijn, te waarborgen aan de personen op wie deze wetgevingen van toepassing zijn of waren, hebben besloten een Verdrag te sluiten. en hebben te dien einde hun gevolmachtigden aangesteld, te weten :

Zijne Majesteit de Koning der Belgen:

Zijne Excellentie de heer J. de Bassompierre, buitengewoon en gevolmachtigd Ambassadeur van België, te Rabat;

Zijne Majesteit de Koning van Marokko:

Zijne Excellentie de heer Abdeslam Benaïssa, Minister van Arbeid en Sociale Zaken van Marokko,

die, na uitwisseling van hun volmachten, welke in goede en behoorlijke vorm werden bevonden, omtrent volgende bepalingen overeengekomen zijn:

Titel I— Algemene bepalingen

Artikel 1

De Belgische of Marokkaanse werknemers die loonarbeider zijn of ingevolge de in artikel 2 van dit Verdrag opgesomde wetgevingen betreffende de sociale zekerheid, met loonarbeiders gelijkgesteld zijn, worden respectievelijk aan de in Marokko of in België van kracht zijnde wetgevingen onderworpen en genieten, evenals hun rechthebbenden, de voordelen ervan onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van elk dezer Staten.

Artikel 2

§ 1. De wetgevingen betreffende de sociale zekerheid waarop dit Verdrag toepasselijk is, zijn :

1. In Marokko:

- a) de wetgeving betreffende de regeling voor sociale zekerheid;
- b) de wetgeving betreffende de arbeidsongevallen en de beroepsziekten;
- c) de wettelijke, reglementaire of statutaire bepalingen die door de openbare autoriteit zijn erkend, betreffende bijzondere regelingen voor sociale zekerheid, in zover zij loonarbeiders of gelijkgestelden dekken en zij betrekking hebben op gewone risico's en prestaties van de wetgeving op de regelingen voor sociale zekerheid.

2. In België:

- a) de wetgeving betreffende de ziekte- en invaliditeitsverzekering voor werknemers en voor de zeelieden ter koopvaardij en de wetgeving betreffende het invaliditeitspensioen voor mijnwerkers en gelijkgestelden;
- b) de wetgeving betreffende het rust- en overlevingspensioen van de werknemers;
- c) de wetgeving betreffende de kinderbijslag voor werknemers;
- d) de wetgeving betreffende de arbeidsongevallen, deze betreffende de zeelieden inbegrepen;
- e) de wetgeving betreffende de beroepsziekten;
- f) de wetgeving betreffende de onvrijwillige werkloosheid.

§ 2. De bepalingen van dit Verdrag zullen op de zeelieden ter koopvaardij worden toegepast na het sluiten van een Schikking tussen de verdragsluitende landen.

§ 3. Dit Verdrag is eveneens van toepassing op alle wetgevende of reglementaire akten die de in § 1 van dit artikel bedoelde wetgevingen zullen wijzigen of aanvullen.

Het zal nochtans slechts van toepassing zijn :

- a) op de wetgevende of reglementaire akten betreffende een nieuwe tak van de sociale zekerheid, indien tussen de verdragsluitende landen daaromtrent een Schikking wordt getroffen,

- b) op de wetgevende of reglementaire akten waarbij de bestaande regelingen tot nieuwe categorieën van gerechtigden worden uitgebreid, indien door de Regering van het land dat haar wetgeving wijzigt, binnen een periode van drie maand te rekenen vanaf de officiële bekendmaking van bedoelde akten, aan de Regering van het ander land geen verzet hieromtrent wordt betekend.

Artikel 3

§ 1. De werknemers of de ermede gelijkgestelden ingevolge de wetgevingen van elk der verdragsluitende landen, die op het grondgebied van een van deze landen tewerkgesteld zijn, vallen onder de toepassing van de vigerende wetgevingen van de plaats waar zij arbeiden.

§ 2. Ten aanzien van het beginsel, vervat in § 1 van dit artikel, gelden de volgende uitzonderingen:

- a) de werknemers of de ermede gelijkgestelden, die in een ander land dan dat van hun gewone verblijfplaats tewerkgesteld worden door een onderneming welke in het land van deze verblijfplaats een inrichting heeft waarvan betrokkenen normaal afhangen, blijven aan de vigerende wetgevingen van het land van hun gewone arbeidsplaats onderworpen, voor zover hun tewerkstelling op het grondgebied van het ander land niet langer dan twaalf maand duurt; ingeval deze tewerkstelling, wegens onvoorziene redenen, de aanvankelijk voorziene duur overschrijdt en langer dan twaalf maand duurt, kan de toepassing van de vigerende wetgevingen van het land van de gewone arbeidsplaats uitzonderlijk gehandhaafd blijven, voor de duur van ten hoogste twaalf maand, na overleg met de bevoegde overheden van het land van de toevallige arbeidsplaats.
- b) het reizend personeel van de openbare of particuliere vervoerondernemingen van een van de verdragsluitende landen wordt uitsluitend onderworpen aan de bepalingen die gelden in het land waar de onderneming haar zetel heeft;
- c) de werknemers of de ermede gelijkgestelden van een officiële administratieve dienst, die door en voor rekening van één van de verdragsluitende landen worden gedetacheerd, blijven onderworpen aan de wetgeving die geldt in het land van waaruit zij werden gedetacheerd.

§ 3. De bevoegde administratieve overheden van de verdragsluitende landen mogen, in gemeen overleg, uitzonderingen bepalen op de in § 1 van dit artikel gestelde regelen. Zij mogen tevens overeenkomen dat de bij § 2 bepaalde uitzonderingen in sommige bijzondere gevallen niet zullen worden toegepast.

Artikel 4

§ 1. De bepalingen van dit Verdrag zijn niet van toepassing op de diplomatieke en consulaire agenten van beroep, met inbegrip van de ambtenaren die behoren tot het kader van de kanselarijen.

§ 2. De bepalingen van § 1 van artikel 3 zijn van toepassing op de werknemers of de ermede gelijkgestelden, van welke nationaliteit ook, die in Marokkaanse of Belgische diplomatieke of consulaire posten of in de persoonlijke dienst van agenten dezer posten tewerkgesteld zijn.

Deze werknemers of de ermede gelijkgestelden mogen evenwel, indien zij onderdanen zijn van de Staat welke door de diplomatieke of consulaire post wordt vertegenwoordigd, kiezen tussen de toepassing van de wetgeving van hun land van herkomst en die van de plaats waar zij werkzaam zijn. Van dit keuze recht kan slechts éénmaal worden gebruik gemaakt en dit in een termijn die bij Administratieve Schikking zal worden bepaald.

Artikel 5

Wanneer de wetgeving van één der verdragsluitende landen de vermindering, de afschaffing of de schorsing van een prestatie bepaalt, in geval van samenloop van deze prestatie met een andere sociale-zekerheidsprestatie of met een bezoldiging, dan zal de prestatie, verworven krachtens de wetgeving van het ander verdragsluitend land, of een bezoldiging verkregen op het grondgebied van het ander verdragsluitend land, de gerechtigde op de genoemde prestatie eveneens aangerekend worden.

Deze regel is echter niet van toepassing in de gevallen waar de prestaties werden verworven overeenkomstig de bepalingen van artikel 14 en van hoofdstuk 3 van titel II van dit Verdrag.

Titel II — BIJZONDERE BEPALINGEN

Hoofdstuk 1: Prestaties in geval van ziekte en moederschap

Artikel 6

De werknemers of de ermede gelijkgestelden, alsook hun rechthebbenden, die zich van Marokko naar België begeven, of andersom, hebben aanspraak op de prestaties van de ziekteverzekering in het land van hun nieuwe arbeidsplaats, voor zover deze werknemers :

1. bij hun laatste aankomst op het grondgebied van dit land arbeidsgeschikt waren;
2. in dit land loonarbeid of ermede gelijkgestelde arbeid hebben verricht;
3. de vereiste voorwaarden vervullen om deze prestaties volgens de wetgeving van het land van hun nieuwe arbeidsplaats te genieten; rekening houdend met de verzekeringsperiode in het land dat zij hebben verlaten en met de periode na hun onderwerping aan de wetgeving van het land van hun nieuwe arbeidsplaats.

Artikel 7

De werknemers of de ermede gelijkgestelden, alsook hun rechthebbenden, die zich van Marokko naar België begeven, of andersom, hebben aanspraak op de prestaties van de moederschapsverzekering in het land van hun nieuwe arbeidsplaats, voor zover deze werknemers:

1. in dit land loonarbeid of ermede gelijkgestelde arbeid hebben verricht;
2. de vereiste voorwaarden vervullen om deze prestaties volgens de wetgeving van het land van hun nieuwe arbeidsplaats te genieten, rekening houdend met de

verzekeringsperiode in het land dat zij hebben verlaten en met de periode na hun onderwerping aan de wetgeving van het land van hun nieuwe arbeidsplaats.

Artikel 8

De samenstelling van de bij artikelen 6, 3), 7, 2) en 37, § I,2), beoogde perioden is slechts van toepassing wanneer de tewerkstelling in het land van de nieuwe arbeidsplaats begint in een termijn van één maand te rekenen vanaf de datum van aankomst in dit land.

Artikel 9

De rechthebbenden van een werknemer of een ermede gelijkgestelde, die aanspraak heeft op prestaties krachtens de wetgeving van het land van aansluiting, genieten de verstrekkingen van de ziekte- en moederschapsverzekering, wanneer zij verblijven op het grondgebied van het ander verdragsluitend land dan dit van de aansluiting van de werknemer, voor zover zij geen recht hebben op de verstrekkingen van de wetgeving van het woonland.

De ingang van het recht op bedoelde prestaties, de rechthebbenden, alsook de duur, de omvang en de nadere toekenningsregelen van de prestaties, het bedrag en de nadere regelen van de terugbetalingen, alsook de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van dit artikel zullen bij Administratieve Schikking worden bepaald.

Artikel 10

De werknemers of de ermede gelijkgestelden die tot het voordeel van de uitkeringen zijn toegelaten overeenkomstig de wetgeving van een van de verdragsluitende landen en die op het grondgebied van dit land verblijven, behouden dit voordeel wanneer zij hun verblijfplaats naar het andere land overbrengen op voorwaarde dat de bevoegde instelling van het land van aansluiting toelating tot deze overbrenging geeft.

Zij hebben eveneens aanspraak, alsook hun rechthebbenden, op de verstrekkingen van de ziekte- en moederschapsverzekering; de ingang van het recht op deze verstrekkingen, de rechthebbenden, alsook de duur, de omvang en de uitkeringsregelen van de prestaties, het bedrag en de nadere regelen van de terugbetalingen, alsook de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van dit artikel zullen bij administratieve schikking worden bepaald.

Artikel 11

De werknemers of de ermede gelijkgestelden, die aangesloten zijn bij een instelling voor sociale zekerheid van een van de verdragsluitende landen en die op het grondgebied van dit land verblijven, hebben aanspraak op de uitkeringen tijdens een verblijf in het ander land dat een nader te bepalen termijn niet overschrijdt, wanneer hun toestand, wegens ziekte of verpleging in een ziekenhuis, hun niet in staat stelt het land van hun arbeidsplaats te verwoegen. De in het eerste lid beoogde werknemers alsook hun rechthebbenden die hen vergezellen, hebben aanspraak op de verstrekkingen die ten laste van de aansluitingsinstelling worden uitgekeerd.

Artikel 12

De werknemers of de ermede gelijkgestelden die in § 2, a) en *b* van artikel 3, en in § 2 van artikel 4 zijn beoogd, alsook hun rechthebbenden die hen vergezellen, hebben aanspraak op de prestaties van de ziekte- en moederschapsverzekering tijdens de duur van hun verblijf in het land waar zij zijn tewerkgesteld.

De nadere regelen met betrekking tot de uitkering van deze prestaties zullen bij administratieve schikking worden vastgesteld.

Hoofdstuk 2

Invaliditeitsuitkeringen andere dan deze die bij arbeidsongeval of beroepsziekte worden uitgekeerd

Artikel 13

§ 1. Voor de werknemers of de ermede gelijkgestelden, die achtereenvolgens of beurtelings in beide verdragsluitende landen bij één of meer regelingen van invaliditeitsverzekering waren aangesloten, worden de in deze regelingen volbrachte verzekeringsperioden of de perioden die overeenkomstig beoogde regelingen als verzekeringsperioden zijn erkend, onder de in artikel 19 bepaalde voorwaarden samengesteld, zowel voor de vaststelling van het recht op uitkeringen of verstrekkingen als voor het behoud of het herstel van dit recht.

§ 2. De uitkeringen van de invaliditeitsverzekering worden uitbetaald overeenkomstig de bepalingen van de wetgeving die op belanghebbende van toepassing was op het ogenblik dat de arbeidsongeschiktheid die de invaliditeit ten gevolge had zich voordeed, en komen ten laste van de instelling die overeenkomstig deze wetgeving bevoegd is.

Artikel 14

In afwijking van de bepalingen van § 2 van artikel 13 en behalve wanneer artikel 23 wordt toegepast, worden de rechter op de invaliditeitsuitkeringen van de werknemers die in België en in Marokko in de mijnen werden tewerkgesteld, overeenkomstig de in artikel 20 bepaalde regelen vastgesteld wanneer, rekening houdend met de samengestelde perioden, die werknemers de voorwaarden vervullen bepaald bij de bijzondere Belgische wetgeving betreffende de invaliditeit van de mijnwerkers en de ermede gelijkgestelden en voor zover de verzekeringsperioden in elk van beide landen, het in § 1, 5°, van dit artikel bepaald minimum van één jaar bereiken.

Artikel 15

Wanneer de bij artikel 14 beoogde verzekerde op de datum waarop de arbeidsongeschiktheid die de invaliditeit ten gevolge had zich voordeed was tewerkgesteld in het andere dan dit van de instelling die de uitkering verschuldigd is, wordt er voor de vaststelling van het bedrag van het invaliditeitspensioen of van de invaliditeitsuitkering, rekening gehouden met het loon dat

toegekend wordt in het land van de instelling die de uitbetaling verschuldigd is, aan de werknemers van de beroepscategorie waartoe de belanghebbende op die datum behoorde.

Artikel 16

§ 1. Indien de verzekerde na een schorsing van het invaliditeitspensioen of van de invaliditeitsuitkering zijn recht terug verkrijgt, worden de uitkeringen opnieuw uitbetaald door de instelling die het aanvankelijk toegekend pensioen of de uitkering verschuldigd was, wanneer de invaliditeit kan worden toegeschreven aan de arbeidsongeschiktheid, die de toekenning van dat pensioen of van die uitkering ten gevolge heeft gehad.

§ 2. Indien, na de afschaffing van het invaliditeitspensioen of van de invaliditeitsuitkering, de toestand van de verzekerde de toekenning van een invaliditeitspensioen of van een invaliditeitsuitkering verantwoordt, wordt die uitkering volgens de regelen die zijn bepaald bij artikel 13 uitbetaald, waarbij, in voorkomend geval, met de bepalingen van artikel 14 rekening dient te worden gehouden.

Artikel 17

Voor het verkrijgen van het recht op het invaliditeitspensioen of op de invaliditeitsuitkering, is de periode gedurende dewelke de belanghebbende de uitkering ingevolge de ziekteverzekering, voor de toekenning van het invaliditeitspensioen of van de invaliditeitsuitkering dient bekomen te hebben, in elk geval deze die is bepaald bij de wetgeving aan dewelke hij onderworpen was op het ogenblik dat de arbeidsongeschiktheid die de invaliditeit ten gevolge heeft gehad zich heeft voorgedaan.

Artikel 18

Het invaliditeitspensioen of de invaliditeitsuitkering wordt, in voorkomend geval, in een ouderdomspensioen omgezet zodra voldaan is aan de voorwaarden die zijn bepaald bij de wetgeving overeenkomstig dewelke deze werd toegekend.

In voorkomend geval zijn de bepalingen van onderstaand hoofdstuk 3 van toepassing.

Hoofdstuk 3

Ouderdomsuitkeringen en uitkeringen bij overlijden (pensioen) andere dan die welke bij arbeidsongeval of beroepsziekte worden verleend

Artikel 19

§ 1. Voor de werknemers of de ermede gelijkgestelden die achtereenvolgens of beurtelings in beide verdragsluitende landen bij één of meer regelingen voor ouderdomsverzekering of verzekering bij overlijden (pensioen) waren aangesloten, worden de onder die regelingen volbrachte verzekeringsperioden of de perioden die overeenkomstig deze regelingen als gelijkwaardig met verzekeringsperioden zijn erkend samengesteld, op voorwaarde dat zij niet

samenvallen, zowel voor de vaststelling van het recht op de uitkeringen, als voor het behoud of het herstel van dit recht.

De perioden die als gelijkwaardig met verzekeringsperioden in aanmerking komen, zijn, in elk land, die welke ingevolge de wetgeving van dat land als dusdanig worden beschouwd.

Elke periode die terzelfdertijd overeenkomstig de Marokkaanse en de Belgische wetgeving als verzekeringsperiode wordt erkend, wordt voor de uitbetaling van de uitkeringen in aanmerking genomen door de instellingen van het land waar belanghebbende het laatst voor deze periode heeft gewerkt.

§ 2. Indien in de wetgeving van een van de verdragsluitende landen sommige prestaties slechts worden toegekend op voorwaarde dat de perioden werden volbracht in een bepaald beroep, worden, voor het bekomen van het recht op deze prestaties, alleen die perioden samengesteld die volbracht zijn of als gelijkwaardig erkend zijn in hetzelfde beroep dat in het andere land werd uitgeoefend.

Indien in de wetgeving van een van de verdragsluitende landen sommige prestaties slechts worden toegekend op voorwaarde dat de perioden werden volbracht in een bepaald beroep en wanneer deze perioden geen recht konden geven op deze prestaties, worden deze perioden als geldig beschouwd voor de uitkering van de prestaties waarin voorzien is voor de arbeiders, wat België betreft, en door de algemene regeling voor sociale zekerheid, wat Marokko betreft.

Artikel 20

§ 1. De prestaties op dewelke een verzekerde vanwege elke van de bevoegde instellingen aanspraak kan maken, worden op de volgende wijze bepaald :

1. Elke instelling bepaalt of belanghebbende de vereiste voorwaarden vervult om recht te hebben op de prestaties uit hoofde van haar eigen wetgeving, rekening houdend met de bij artikel 19 beoogde samenstelling van de verzekeringsperioden of van de als gelijkwaardig erkende perioden die overeenkomstig de wetgeving van het andere land werden volbracht.
2. Wanneer het recht is verkregen, bepaalt de instelling ten aanzien van dewelke het recht is geopend, voor orde, het bedrag van de prestaties waarop belanghebbende recht zou hebben indien al de verzekeringsperioden of de als gelijkwaardig erkende perioden, die samengesteld zijn volgens de modaliteiten die zijn bepaald bij artikel 19, uitsluitend onder de wetgeving die zij toepast waren volbracht geworden.
3. Op grond van het bedrag dat werd bepaald volgens de modaliteiten die zijn beoogd bij 2° hiervoor, stelt de instelling ten aanzien van dewelke het recht is geopend, het bedrag vast dat verschuldigd is naar rata van de duur van de verzekeringsperioden of van de als gelijkwaardig erkende perioden die uitsluitend werden volbracht ten aanzien van de wetgeving die zij toepast, in verhouding tot de gezamenlijke duur van de verzekeringsperioden of van de gelijkwaardig erkende perioden onder de twee wetgevingen;

het aldus bekomen bedrag vertegenwoordigt de prestatie die aan de belanghebbende is verschuldigd door de betrokken instelling.

4. Voor de berekening van het bedrag van de prestaties, zal elke instelling slechts de lonen in aanmerking nemen die voor de verzekeringsperioden of voor de gelijkwaardig erkende perioden zijn aangegeven overeenkomstig de wetgeving die zij toepast.
5. Een instelling neemt geen enkele uitkering ten laste wanneer de perioden die onder de voor haar geldende wetgeving zijn volbracht, in totaal niet één jaar bereiken, met het jaarlijks minimum aan gewerkte dagen of ermede gelijkgestelde dagen, dat in deze wetgeving is bepaald; in dat geval draagt de instelling van het ander land de volledige last van de prestaties op dewelke de verzekerde recht heeft ingevolge de voor die instelling geldende wetgeving en rekening houdend met de gezamenlijke verzekeringsperioden.

§ 2. Indien overeenkomstig de wetgeving van een van de verdragsluitende landen, het recht op pensioen niet afhankelijk is van het volbrengen van een wachttijd, doch jaar na jaar verworven wordt, mag de bevoegde instelling van dat land het pensioenrecht berekenen rechtstreeks en uitsluitend naar verhouding van de verzekeringsperioden die in dat land zijn volbracht en van de overeenkomstig de wetgeving van dat land als verzekeringsperioden erkende perioden, op voorwaarde dat het bedrag van het aldus berekende pensioen een resultaat oplevert dat gelijkwaardig is aan het bedrag van het pensioen dat berekend wordt overeenkomstig de regelen die zijn beoogd onder 1° tot 4° van § 1.

Artikel 21

§ 1. Wanneer een verzekerde, rekening houdend met de gezamenlijke perioden bedoeld in artikel 19, niet op hetzelfde ogenblik de door de wetgevingen van beide landen vereiste voorwaarden vervult, wordt zijn recht op pensioen ten aanzien van elke wetgeving vastgesteld naarmate hij deze voorwaarden vervult.

§ 2. De perioden tijdens dewelke een pensioen wordt uitgekeerd door het land waar de voorwaarden overeenkomstig § 1 zijn vervuld, worden voor het ingaan van het recht ingevolge de wetgeving van het andere land, met verzekeringsperioden van het eerste land gelijkgesteld.

§ 3. In het geval beoogd bij § 1, wordt het reeds uitgekeerde pensioen herzien overeenkomstig de bepalingen van artikel 20, met ingang van de datum waarop het recht op pensioen ingevolge de wetgeving van het ander verdragsluitend land is vastgesteld.

Artikel 22

In afwijking van de bepalingen van de artikelen 19 en 20, wordt de toekenning aan de mijnwerkers van het bij de Belgische wetgeving bepaald vervroegd pensioen voorbehouden aan de belanghebbenden die de bij deze wetgeving vereiste voorwaarden vervullen, alleen rekening gehouden met hun diensten in de Belgische steenkolenmijnen.

Artikel 23

Iedere verzekerde mag, bij het ingaan van zijn pensioenrecht, afzien van het voordeel van de bepalingen van de artikelen 19 en 20 van dit Verdrag. De prestaties waarop hij op grond van elke nationale wetgeving aanspraak kan maken, worden in dat geval afzonderlijk door de betrokken instellingen berekend afgezien van de in het andere land volbrachte verzekeringsperioden of van de daarmee als gelijkwaardig erkende perioden.

Artikel 24

§ 1. De bepalingen van de artikelen 19, 20, 21 en 23 zijn van overeenkomstige toepassing op de overlevingspensioenen.

§ 2. Het weduwenpensioen wordt eventueel, gelijkelijk en definitief, verdeeld onder de gerechtigden, in de voorwaarden die zijn bepaald in het persoonlijk statuut van de verzekerde.

Hoofdstuk 4 **Gemeenschappelijke bepalingen van de hoofdstukken 2 en 3**

Artikel 25

Indien de wetgeving van een van de verdragsluitende landen de uitbetaling van de invaliditeitspensioenen of -uitkeringen of van de ouderdoms- en overlevingspensioenen van verblijfsvoorwaarden afhankelijk stelt, of zij nu bij toepassing van artikel 20 verschuldigd zijn of alleen naar verhouding van de krachtens die wetgeving volbrachte verzekeringsperioden berekend worden, kunnen bedoelde verblijfsvoorwaarden niet ingebracht worden tegen de Marokkaanse of Belgische onderdanen, zolang zij in één van beide verdragsluitende landen verblijven.

Artikel 26

Het indienen van een aanvraag om prestaties bij een van de instellingen waarbij de belanghebbende is verzekerd geweest, wordt door de andere bevoegde instellingen als geldig beschouwd.

Hoofdstuk 5 **Gezinsprestaties**

Artikel 27

§ 1. Indien de nationale wetgeving het ingaan van het recht op gezinsprestaties afhankelijk maakt van het vervullen van arbeidsperioden of gelijkgestelde perioden, wordt rekening gehouden met de perioden welke zowel in het ene als in het andere land werden vervuld.

§ 2. De in België tewerkgestelde Marokkaanse werknemers wier kinderen in Marokko worden opgevoed, hebben recht op de gewone kinderbijslag, met uitsluiting van elke bijzondere of verhoogde bijslag voortvloeiend uit de Belgische wetgeving.

Bij een Administratieve Schikking zullen inzonderheid worden bepaald de categorieën van rechtgevende kinderen, de voorwaarden van toekenning en de bedragen van de kinderbijslag, alsmede de perioden voor dewelke deze bijslag zal worden verleend.

§ 3. De in Marokko tewerkgestelde Belgische werknemers wier kinderen in België worden opgevoed, hebben recht op de kinderbijslag die voortvloeit uit de Marokkaanse wetgeving.

Bij een Administratieve Schikking zullen inzonderheid worden bepaald de categorieën van rechtgevende kinderen, de voorwaarden van toekenning en de bedragen van de kinderbijslag, alsmede de perioden voor dewelke deze bijslag zal worden verleend.

Hoofdstuk 6 **Prestaties bij arbeidsongeval** **of beroepsziekte**

Artikel 28

Indien de wetgeving van een van de verdragsluitende landen de uitbetaling van de bij arbeidsongeval of beroepsziekte verschuldigde prestaties van verblijfsvoorwaarden afhankelijk stelt, kunnen deze verblijfsvoorwaarden niet ingebracht worden tegen de Marokkaanse of Belgische onderdanen, zolang zij in een van beide verdragsluitende landen verblijven.

Artikel 29

De in de Belgische wetgeving bepaalde prestaties waarvan de toekenning afhankelijk is van een staat van behoefte, worden enkel aan de in België verblijvende gerechtigden uitbetaald.

Artikel 30

In geval van beroepsziekte welke uit hoofde van de wetgeving van beide verdragsluitende landen kan worden vergoed, worden de prestaties slechts verleend uit hoofde van de wetgeving van het land op wiens grondgebied de tewerkstelling, die een beroepsziekte van die aard tot gevolg kon hebben, in de laatste plaats werd uitgeoefend en onder voorbehoud dat de belanghebbende de voorwaarden vervult die bij deze wetgeving zijn bepaald rekening gehouden, eventueel, met de bepalingen van artikel 32 hierna.

Artikel 31

Indien de wetgeving van een verdragsluitend land de toekenning van de prestaties wegens beroepsziekte afhankelijk stelt van de voorwaarde dat gedurende bepaalde tijd een activiteit werd geoefend waardoor dergelijke ziekte kon worden veroorzaakt, worden de perioden gedurende dewelke de werknemer een gelijkaardige activiteit in het ander land heeft uitgeoefend, voor het ingaan van het recht op prestaties, eveneens in aanmerking genomen.

Artikel 32

§ 1. Om de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid, die voortvloeit uit een arbeidsongeval of uit een beroepsziekte, ten aanzien van de Marokkaanse of van de Belgische wetgeving te kunnen beoordelen, worden de arbeidsongevallen of de beroepsziekten die vroeger onder de wetgeving van het andere land zijn overkomen, in aanmerking genomen alsof zij zich onder de wetgeving van het eerste land hadden voorgedaan.

§ 2. Wanneer een werknemer die een schadeloosstelling een beroepsziekte ontvangt of ontvangen heeft ingevolge de wetgeving van een van de verdragsluitende landen, in geval van verergering van een beroepsziekte zijn recht op prestaties voor een beroepsziekte van dezelfde aard laat gelden ingevolge de wetgeving van het andere land, zijn de volgende regelen van toepassing :

a) wanneer de werknemer op het grondgebied van laatstgenoemd land geen beroep heeft uitgeoefend dat van aard is een beroepsziekte te veroorzaken of te doen verergeren, is de instelling van aansluiting van het eerste land voort verplicht de prestaties ingevolge haar eigen wetgeving ten laste te nemen, met inachtneming van de verergering;

b) wanneer de werknemer op het grondgebied van laatstgenoemd land wel een dergelijk beroep heeft uitgeoefend, moet de instelling van aansluiting van het eerste land de prestaties ingevolge haar eigen wetgeving blijven uitbetalen, zonder inachtneming van de verergering; de instelling van aansluiting het ander land kent aan de werknemer de aanvullende vergoeding toe, waarvan het bedrag volgens de wetgeving van dit tweede land wordt bepaald en dat met de verhoging van de graad van arbeidsongeschiktheid overeenstemt.

§ 3. Wanneer de belanghebbende op het grondgebied van het ander verdragsluitend land verblijft dan dat waar de werknemer de beroepsziekte heeft opgedaan, mag de aanvraag om prestaties bij de bevoegde instelling van het land van de verblijfplaats van de belanghebbende worden ingediend. In dit geval moet de aanvraag worden opgemaakt in de vormen en onder de voorwaarden gesteld bij de wetgeving van het land waar de beroepsziekte werd opgedaan.

Artikel 33

In geval van arbeidsongeval of van beroepsziekte die de dood voor gevolg hebben, wordt de rente die aan de overlevende echtgenoot is verschuldigd, eventueel gelijkelijk en definitief verdeeld onder de gerechtigden, in de voorwaarden die zijn bepaald bij het persoonlijk statuut van het slachtoffer.

Artikel 34

1. De werknemers of de ermede gelijkgestelden die op het grondgebied van een van de verdragsluitende landen slachtoffer werden van een arbeidsongeval of van een beroepsziekte, en die hun verblijfplaats naar het grondgebied van het andere land overbrengen, hebben recht op de verstrekkingen ten laste van de bevoegde instelling.

2. Alvorens hun verblijfplaats over te brengen, moeten de werknemers de toelating ontvangen van de aansluitingsinstelling die terdege rekening houdt met de redenen van deze overbrenging.
3. De bij §1 beoogde verstrekkingen worden uitgekeerd door de instelling van de nieuwe verblijfplaats, in de voorwaarden die bij Administratieve Schikking moeten bepaald worden. De duur van de betaling van de verstrekkingen wordt echter vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van de wetgeving die door de bevoegde instelling wordt toegepast.
4. In net bij § 1 beoogde geval, wordt de toekenning van prothesen, van grote apparaten en van de andere belangrijke verstrekkingen afhankelijk gesteld, behoudens in geval van absolute hoogdringendheid van de voorwaarde dat de aansluitingsinstelling de toelating verleent.
5. De uitkeringen die in het bij § 1 beoogde geval worden verleend, worden door de bevoegde instelling aan de instellingen die ze verleenden terugbetaald, overeenkomstig de nadere regelen die bij administratieve schikking zullen worden bepaald.

Artikel 35

Elk arbeidsongeval of elke beroepsziekte overkomen aan een Marokkaanse werknemer in België of aan een Belgische werknemer in Marokko en dat hetzij de dood, hetzij een blijvende, volledige of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid veroorzaakt heeft of kan veroorzaken, dient door de werkgever of door de bevoegde instellingen aan de plaatselijke consulaire overheden van het land waarvan het slachtoffer onderdaan is, ter kennis te worden gebracht.

Hoofdstuk 7 **Uitkeringen bij werkloosheid**

Artikel 36

De werknemers of de ermede gelijkgestelden van een van de verdragsluitende landen, die zich naar het grondgebied van het andere land begeven, hebben in het land van hun nieuwe arbeidsplaats recht op de prestaties die zijn bepaald bij de wetgeving betreffende de steun aan de onvrijwillige werklozen, op voorwaarde dat zij een verzekeringsperiode zijn begonnen in het verband van een betrekking wier uitoefening werd toegelaten overeenkomstig de wetgeving betreffende de tewerkstelling van de buitenlandse werknemers. Om het recht op de uitkeringen van de werkloosheidsverzekering in een van de verdragsluitende landen vast te stellen, worden de verzekeringsperioden en de ermede gelijkgestelde perioden die overeenkomstig de wetgeving van dit land werden volbracht, samengeteld met de verzekeringsperioden en met de ermede gelijkgestelde perioden die werden volbracht overeenkomstig de wetgeving van het andere land.

De datum en de modaliteiten van toepassing van de bepalingen van dit artikel zullen bij Administratieve Schikking worden vastgesteld.

Hoofdstuk 8 Uitkeringen of toelagen voor begrafeniskosten

Artikel 37

§ 1. De werknemers of de ermede gelijkgestelden die zich van het ene land naar het andere begeven, hebben recht op de uitkeringen of toelagen die zijn bepaald bij de wetgeving van het Land van de nieuwe arbeidsplaats, voor zover:

1. zij in dit land loonarbeid of ermede gelijkgestelde arbeid hebben verricht;
2. zij, op het ogenblik van het overlijden, de vereiste voorwaarden vervullen om de uitkeringen volgens de wetgeving van het land van hun nieuwe arbeidsplaats te genieten, rekening gehouden met de verzekeringsperiode in het land dat zij hebben verlaten en met de periode na hun onderwerping aan de wetgeving van het land van hun nieuwe arbeidsplaats.

§ 2. In geval van overlijden van een persoon die gerechtigd is op een ouderdoms- of invaliditeitspensioen vanwege de bevoegde instellingen van beide verdragsluitende landen, door samentelling van de verzekeringsperioden, is de toelage of de uitkering voor begrafeniskosten verschuldigd door de bevoegde instelling van het land waar de werknemer het laatst verzekerd was, indien, rekening gehouden met de samengetelde perioden, de bij de wetgeving van dit land gestelde voorwaarden zijn vervuld.

§ 3. In geval van overlijden van een persoon die gerechtigd is op een ouderdoms- of invaliditeitspensioen of op een invaliditeitsuitkering vanwege de instelling van één enkel verdragsluitend land of op een uitkering die verschuldigd is overeenkomstig de Belgische of Marokkaanse wetgeving betreffende de arbeidsongevallen of de beroepsziekten, is de toelage of de uitkering voor begrafeniskosten verschuldigd door de bevoegde instelling van het land dat het pensioen of de uitkering verschuldigd is, indien de bij de wetgeving van dit land gestelde voorwaarden zijn vervuld.

Indien het overlijden het gevolg is van een beroepsziekte en wanneer het recht op de toelage of de uitkering voor begrafeniskosten in beide landen is ingegaan, wordt deze toelage of deze uitkering toegekend door de bevoegde instelling van het land waar de werknemer het laatst aan het risico van de beroepsziekte is blootgesteld geweest.

TITEL III

Allerlei bepalingen

Artikel 38

§ 1. De administratieve overheden alsook de verzekeringsinstellingen of de instellingen voor sociale zekerheid van beide verdragsluitende landen zullen elkander wederzijds behulpzaam zijn, in dezelfde mate als wanneer het de toepassing van hun eigen regelingen betrof.

Bij een Administratieve Schikking zullen de overheden en de instellingen van elk van beide verdragsluitende landen worden bepaald, welke bevoegd zullen zijn om rechtstreeks met elkander in briefwisseling te treden alsook om eventueel de aanvragen van de betrokkenen en de stortingen van de prestaties te centraliseren.

§ 2. Deze overheden en instellingen zullen, in ondergeschikte orde, met hetzelfde doel, beroep mogen doen op de tussenkomst van de diplomatieke en consulaire autoriteiten van het ander land.

§ 3. De diplomatieke en consulaire autoriteiten van een van beide landen mogen rechtstreeks tussenkomen bij de administratieve overheden van het andere land, ten einde alle inlichtingen die nuttig zijn voor de verdediging van de belangen van hun onderdanen te verzamelen.

Artikel 39

§ 1. De vrijstelling van de registratie-, griffie-, zegelrechten en van de consulaire taksen die zijn bepaald bij de wetgeving van een van de verdragsluitende landen voor de stukken die aan de autoriteiten, instellingen of rechtscolleges van dat land moeten overgelegd worden, wordt verruimd tot de overeenstemmende stukken die voor de toepassing van dit Verdrag aan de autoriteiten, instellingen of rechtscolleges van het andere land moeten overgelegd worden.

§ 2. Voor de toepassing van dit artikel, alsook van de artikelen 40 en 41, duidt de term « rechtscollege », voor beide verdragsluitende landen, de administratieve rechtscolleges aan die bevoegd zijn inzake sociale zekerheid.

§ 3. Alle akten, documenten en stukken allerhande die voor de uitvoering van dit Verdrag moeten voorgelegd worden, zijn vrijgesteld van het legalisatievisum van de diplomatieke en consulaire autoriteiten.

Artikel 40

De mededelingen die voor de toepassing van dit Verdrag door de gerechtigden van dit Verdrag of door de autoriteiten, instellingen of rechtscolleges worden gericht aan de autoriteiten, instellingen of rechtscolleges van het andere land zullen in een van de officiële talen van beide landen worden opgesteld.

Artikel 41

De aanvragen en de beroepen die binnen een bepaalde termijn dienen te worden ingediend bij een autoriteit, een instelling of een rechtscollege van een van de verdragsluitende landen, die bevoegd zijn om de aanvragen of de beroepen inzake sociale zekerheid te ontvangen, worden als ontvankelijk beschouwd wanneer zij binnen dezelfde termijn worden gericht tot een overeenstemmende autoriteit, instelling of rechtscollege van het andere land. In dit geval zal laatstgenoemde autoriteit, instelling of rechtscollege deze aanvragen of deze beroepen zonder verwijl dienen door te geven.

De bevoegde autoriteiten van elk land zullen de autoriteiten en instellingen die bevoegd zijn om geldig deze aanvragen en beroepen in ontvangst te nemen dienen aan te wijzen.

Artikel 42

§ 1. De bevoegde administratieve autoriteiten van de verdragsluitende landen zullen, in gemeen overleg, de maatregelen treffen die noodzakelijk zijn tot de uitvoering en de toepassing van dit Verdrag.

Dezelfde administratieve autoriteiten zullen elkander te gelegenertijd de wijzigingen mededelen welke in de wetgeving of de reglementering van hun land zijn ingetreden betreffende de regelingen die zijn vermeld in artikel 2.

§ 2. De bevoegde administratieve autoriteiten van elk van de verdragsluitende landen zullen elkander de andere maatregelen mededelen welke in hun eigen land getroffen werden tot uitvoering van dit Verdrag.

Artikel 43

Worden in elk van de verdragsluitende landen als bevoegde administratieve autoriteiten beschouwd in de zin van dit Verdrag :

in Marokko : de Minister van Arbeid en Sociale Zaken;

in België : de Minister van Sociale Voorzorg.

Artikel 44

§ 1. De instellingen die krachtens dit Verdrag prestaties verschuldigd zijn, zullen deze op geldige wijze betalen in de munt van hun land.

Indien in het ene of het andere van beide verdragsluitende landen maatregelen getroffen worden teneinde de deviezenhandel te beperken, dienen er onmiddellijk, in overleg tussen beide regeringen, maatregelen genomen te worden om, overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag, de overdracht van de onderling verschuldigde sommen te verzekeren.

§ 2. De instelling die renten of pensioenen verschuldigd is, waarvan het maandelijke bedrag lager is dan een door uitwisseling van brieven tussen de bevoegde administratieve autoriteiten van beide verdragsluitende landen vastgestelde som, mag deze renten en pensioenen driemaandelijks, halfjaarlijks of jaarlijks uitkeren.

Zij kan eveneens, met de instemming van de betrokkene en mits een som te betalen welke met de waarde ervan in kapitaal overeenstemt, de renten of pensioenen afkopen waarvan het maandelijke bedrag lager is dan een door uitwisseling van brieven vastgestelde som zoals bepaald is in vorig lid.

Artikel 45

De overdracht van prestaties die uit hoofde van de wetgevingen betreffende de sociale zekerheid zijn verschuldigd aan de gerechtigden die in het een of het ander van de verdragsluitende landen verblijven, zal geschieden overeenkomstig de nadere regelen die zijn bepaald bij een Administratieve Schikking die tussen de bevoegde administratieve autoriteiten van de verdragsluitende landen zal worden getroffen.

Artikel 46

§ 1. Voor de beoordeling van de arbeidsongeschiktheid en van de invaliditeitsgraad houden de verzekeringsinstellingen van elk land rekening met de medische vaststellingen en met de inlichtingen welke de verzekeringsinstellingen van het ander land hebben ingewonnen.

§ 2. De bevoegde autoriteiten zullen bij Administratieve Schikking de nadere regelen van de geneeskundige controle regelen, welke noodzakelijk zijn voor de toepassing zowel van dit Verdrag als van de wetgevingen betreffende de sociale zekerheid van beide landen.

Artikel 47

De formaliteiten welke bij wettelijke of reglementaire bepalingen van een van de verdragsluitende landen kunnen vastgesteld worden voor het betalen buiten zijn grondgebied, van de door zijn sociale-zekerheidsinstellingen verleende prestaties, zijn eveneens onder dezelfde voorwaarden als op de landgenoten, van toepassing op de personen die krachtens dit Verdrag bedoelde prestaties genieten.

Artikel 48

Alle moeilijkheden bij de interpretatie en de toepassing van dit Verdrag worden, in gemeen overleg, door de bevoegde administratieve autoriteiten van de verdragsluitende landen geregeld.

Artikel 49

§ 1. Elke verzekeringsperiode of gelijkgestelde periode, die overeenkomstig de wetgeving van een van de landen werd volbracht voor de datum van inwerkingtreding van dit Verdrag wordt in aanmerking genomen voor de vaststelling van het recht op prestaties dat ingaat overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag.

§ 2. Overeenkomstig dit Verdrag is een prestatie verschuldigd zelfs indien zij betrekking heeft op een gebeurtenis voor de datum van zijn inwerkingtreding. Te dien einde zal elke prestatie die niet werd uitbetaald of die werd geschorst wegens de nationaliteit van de betrokkene of ingevolge zijn verblijf op het grondgebied van een van beide landen, op aanvraag van de betrokkene, worden uitbetaald of opnieuw uitbetaald met ingang van de inwerkingtreding van dit Verdrag, mits de voorheen vastgestelde rechten geen uitbetaling in kapitaal ten gevolge hebben gehad.

§ 3. De rechten van de betrokkenen die voor de inwerkingtreding van dit Verdrag de betaling van een pensioen of van een rente hebben verkregen, kunnen op hun aanvraag worden herzien. De herziening zal voor gevolg hebben dat aan de gerechtigden, met ingang van de inwerkingtreding van dit Verdrag, dezelfde rechten zullen worden verleend als wanneer het Verdrag van toepassing was op het ogenblik van de betaling. De aanvraag om herziening moet worden ingediend binnen een termijn van twee jaar te rekenen van de inwerkingtreding van dit Verdrag.

§ 4. Te aanzien van het recht dat voortvloeit uit de toepassing van de §§ 2 en 3 van dit artikel, kunnen de bepalingen waarin is voorzien bij de wetgevingen van beide verdragsluitende landen betreffende het verval en de verjaring van de rechten, niet worden ingebracht tegen de betrokkenen wanneer de bij §§ 2 en 3 van dit artikel beoogde aanvraag werd ingediend binnen een termijn van twee jaar te rekenen van de inwerkingtreding van dit Verdrag. Indien de aanvraag wordt ingediend na het verstrijken van deze termijn, wordt het recht op prestaties, dat niet vervallen of niet verjaard is, verkregen met ingang van de datum van de aanvraag, tenzij er gunstiger bepalingen van de wetgeving van een van beide landen van toepassing zijn.

Artikel 50

§ 1. Dit Verdrag zal bekrachtigd worden en de bekrachtigingsoorkonden zullen, zodra mogelijk, te Brussel uitgewisseld worden.

§ 2. Het zal van kracht worden de eerste dag van de tweede maand welke op de uitwisseling der bekrachtigingsoorkonden volgt.

Artikel 51

§ 1. Dit Verdrag wordt voor onbepaalde duur gesloten. Het kan door elk van de verdragsluitende landen opgezegd worden. De opzegging moet uiterlijk zes maand voor het verstrijken van elk beschouwd kalenderjaar betekend worden; het Verdrag houdt dan op van kracht te zijn op het einde van dat jaar.

§ 2. Bij opzegging blijven de bepalingen van dit Verdrag van toepassing op de verworven rechten, niettegenstaande de beperkende bepalingen waarin de betrokken regelingen in het geval va verblijf van een gerechtigde in het buitenland zouden voorzien.

§ 3. De bepalingen van dit Verdrag blijven van toepassing onder de voorwaarden die in gemeen overleg door de verdragsluitende landen zullen worden vastgesteld, op de nog niet ten volle verworven rechten betreffende de verzekeringsperioden die vervuld werden voor de datum waarop dit Verdrag zal ophouden van kracht te zijn.

Ten blijke waarvan de respectieve gevolmachtigden dit Verdrag ondertekend hebben en het van hun zegels hebben voorzien.

Gedaan te Rabat, op 24 juni 1968, in tweevoud, in de Franse taal.

Voor het Koninkrijk België,

Jean de Bassompierre.

Voor het Koninkrijk Marokko,

Abdeslam Benaïssa.